

ȘOAPTA DUHULUI DIN „ALTARUL ISIHAST” AL BANATULUI CĂTRE OMUL CONTEMPORAN

Ierom. lect. asoc. dr. Rafael Povîrnaru

THE WHISPER OF THE HOLY SPIRIT FOR THE CONTEMPORARY MAN FROM THE HESYCHASTIC ALTAR OF BANAT

Abstract: The purpose of our article is to emphasize the love of the Romanian people towards God's saints. In this respect, willing to complete its heavenly treasure, the Romanian Orthodox Church started the process of canonization for several saints of this country. Thus, the Metropolitan Church of Banat has introduced fathers Ilarion Felea and Calistrat Bobu to the people, as an example of actuality. Together with Saint Iosif of Partoș, they will form the saint triad of Banat.

Keywords: God, Holy Trinity, Saints, Church, Sacrament, Vespers.

Introducere

Într-o lume în care istoria se dorește a fi scrisă tot mai mult sub “evocarea vremurilor” și nu a deplinătății transcendente a timpului devenit izvor al împreună slujirii cu Dumnezeu, Biserica Ortodoxă din Banat își evocă înaintașii în dimensiunea tainică a Crucii lui Hristos. Încurajată deopotrivă de demersul sinodal al canonizării viitoare a principalilor purtători de Dumnezeu din sânul neamului românesc, ocazionată de “centenarul patrairhal”¹, Mitropolia Banatului aduce înaintea comunității creștine reflectia hristică dobândită prin intermediul înaintașilor iubitori de credință și neam, precum și a celebrării liturgice pe care clipa înveșnicirii unui fiu al neamului devine moment de sărbătoare autentică. În acest sens, data de 6 octombrie 2021 reprezintă pentru ortodocșii bănățeni clipa sărbătoririi a 75 de ani de la târnosirea sfântului altar al catedralei mitropolitane² din Timișoara, precum și a peste 65 de ani de la înveșnicirea conștiinței românești din vestul țării prin proclamarea ca fiu al Duhului a Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș³.

¹ <https://basilica.ro/sfantul-sinod-primele-decizii-din-2021/>, accesat la 11.11.2021.

² <https://mitropolia-banatului.ro/75-de-ani-de-la-tarnosirea-catedralei-mitropolitane-din-timi-soara/>, accesat la 10.11.2021.

³ Mitropolit al Banatului în perioada 1650-1653.

Cu acest prilej aflăm că impunătoarea biserică din centrul orașului de pe Bega este un autentic "simbol al ortodoxiei românești, monument istoric de artă și arhitectură bisericească, târnosită de Patriarhul Nicodim Munteanu", slujbă la care "a participat și regele Mihai I al României, în calitate de ctitor al acestei emblematice catedrale"⁴. Din aceste cuvinte rezidă într-un mod tainic mărturisirea de credință în Preasfânta Treime Dumnezeu atât a poporului pentru care ierarhul este chemat a aduce jertfă, cât și a unsului lui Dumnezeu, încoronat în "crucea destinal – hristică" a neamului românesc, imagine umbrită parcă de seva individualității prezentului.

De asemenea, clipa istorică a lui septembrie 1956⁵ pune înaintea credinciosului "cu inima înfrântă și smerită"⁶ certitudinea hristomorfizării ființei și așezării ei veșnice în "sânul lui Avraam"⁷, dimpreună cu Sfântul Iosif, milostivul păstor al bănațenilor.

În acest registru iconic, la data de 25 octombrie anul curent, conștientă de valoarea inestimabilă a "corifeilor Duhului", Mitropolia Banatului, prin reprezentanții săi adoptă o decizie istorică, inaugurând demersul canonic al înscrierii în rândul sfinților a altor doi părinți ai Bisericii – părintele profesor Ilarion V. Felea⁸ de la Arad și a protosinghelului Calistrat Bobu, slujitor al mănăstirii Timișeni și Sfântul Ilie Vasiova din cadrul mitropoliei bănațene. Această inițiativă are darul de a consolida ființa duhovnicească a Bisericii, de a oferi omului zilelor noastre modelul autentic de jertfă, rugăciune și slujire a lui Dumnezeu, atât de necesare prezentului încercat al istoriei românești, dar și de a consolida certitudinea că "Duhul suflă unde vrea"⁹, făcând posibilă și astăzi înnoirea tezaurului eclezial românesc cu icoane noi purtate pe aripile pnevmatice ale Creatorului a toate.

Prin urmare, în rândurile ce urmează ne propunem evidențierea câtorva dintre virtuțile personalităților evocate, precum și punctarea pașilor canonici pe care Biserica îi face atunci când hotărăște proclamarea ca sfânt al unui mădular al său, cu scopul imediat de a certifica omului actual posibilitatea recunoașterii de către întreaga Ecclesie a unei vieți trăite în Hristos.

⁴ <https://mitropolia-banatului.ro/75-de-ani-de-la-tarnosirea-catedralei-mitropolitane-din-timi-soara/>, accesat la 10.11.2021.

⁵ 6-8 septembrie 1956 devin zile istorice în care are loc proclamarea Ierarhului Iosif drept Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș.

⁶ Ps. 50, 18.

⁷ Lc. 16,22.

⁸ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, Ed. Andreiana, Sibiu, 2014, 241: " Profesor de Dogmatică și Apologetică la Academia Teologică din Cluj (1937-1938), și la Academia din Arad (1938-1948), rector (1947-1948) (...). Arestat și deținut în timpul regimului comunist, fiind condamnat la 20 de ani de muncă silnică pentru « uneltire contra ordinii sociale » și 20 de ani de temniță grea pentru « activitate intensă contra clasei muncitoare și a mișcării revoluționare »".

⁹ In 3, 8.

Canonicitate și sfințenie

Intenția Bisericii Ortodoxe Române de a-și completa pleiada de sfinți, ca o recunoaștere a dimensiunii spirituale a acestui neam, poartă cu sine și dezideratul tainic de a oferi contemporanilor certitudinea unui “astăzi” permanent al ortodoxiei, capabil a certifica posibilitatea omului prezent că “profilul icoanei” poate găzdui pe oricare dintre aceia care își doresc în mod onest și plin de râvnă să Îl mărtuirisească în viața lor pe Dumnezeu.

Într-o stare a căutării de sine, omul zilelor noastre se vede aruncat în mrejele provocatoare ale rațiunii, alegând mai degrabă plăcerea lumii “din afară”¹⁰ decât a celei dinlăuntru, a orizontului impersonal “de dincoace” decât al celui ipostatic “de dincolo”¹¹.

În atare situație se întrevade tot mai mult profilat și în prezent, conflictul doctrinar dintre filosofia antică și “nevoia Duhului” care a marcat istoria secolului al XIV-lea, atunci când, prin forța personalității sale duhovnicești, Sfântul Grigorie Palama a argumentat “revoluția isihastă”¹² drept calea dobândirii depline a comuniunii dintre om și Dumnezeu, în fața unor umaniști ca Varlaam din Calabria¹³ și Achindin¹⁴, pentru care filozofia antică și nu teologia autentică au reprezentat “centrul preocupărilor intelectuale”¹⁵. Efortul ierarhului Tesalonicului a fost acela de a statua despre unica traiectorie a sufletului omenesc spre comuniunea cu Dumnezeu, respectiv dobândirea luminii harice. În opinia sa, “cei care pot avea experiența duhovnicească a luminii sunt sfinții”¹⁶, altfel spus, oricare dintre creștinii care poartă în ființa lor “pecetea darului Sfântului și întru tot puternicului (...) Duh”¹⁷ și care, prin asceză, rugăciune și comuniune liturgică dobândesc harul – energia necreată care emană veșnic din Dumnezeu și prin care El Însuși “pătrunde întreg în cei vrednici întregi și sfinții pătrund întregi în

¹⁰ John Meyendorff, *Isihasmul bizantin. Probleme istorice, teologice și sociale*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2018, p. 15.

¹¹ Despre abordarea relației cu Divinul din perspectiva lui “de dincoace” imanent și “de dincolo” transendent, a se vedea: Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, *Despre destin*, Ed. Humanitas, București, 2020.

¹² John Meyendorff, *op. cit.*, p. 10.

¹³ Cu toate că acesta s-a manifestat ca un fervent adversar al Sfântului Grigorie Palama, susținând doctrina “latină” despre energiile dumnezeiești, totuși există dovezi palpabile care afirmă că originea greacă și credința ortodoxă a calabrezului Varlaam ar fi neîndoelnice. În acest sens, a se vedea: M. Jugie, “Barlaam de Seminaria”, în *Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastiques*, t. VII, col. 818.

¹⁴ Izvoarele afirmă că acesta ar fi originar bulgar care și-a făcut studiile profane în Tesalonic, acolo unde avea să îi audieze atât pe Sfântul Grigorie, cât și pe Varlaam. Deși prieten cu ambii combatanți și adoptând inițial o poziție neutră, în final acesta înclină în favoarea adversarului monahilor isihăști.

¹⁵ John Meyendorff, *op. cit.*, p. 16.

¹⁶ Pr. cercet. Dr. Liviu Petcu, *Nestemate ale învățăturilor Sfinților Părinți. Studii de Teologie Patristică*, Ed. Doxologia, Iași, 2021, p. 91.

¹⁷ *Molitfelnic*, EIBMO, București, 2019, p. 48.

Dumnezeu întreg¹⁸, dăruind ființei o cunoaștere "cu mult mai presus de orice cunoștință"¹⁹. Odată dobândită lumina lui Dumnezeu, ea se manifestă:

"ca iubire, împlinire, bucurie, fericire, frumusețe, pace și dulceață. Lumina este și o comunicare a dragostei în mod reciproc, căci harul dumnezeiesc se revelează ca lumină și se simte ca iubire revărsată în suflet. Ea aduce sufletului o bucurie nemăsurată și o voioșie de negrăit, sufletul umplându-se de ea până la saturație. Fiind imaterială, ea are efect, mai întâi, asupra intelectului (νοῦς), strălucind în el, iluminându-l, purificându-l, prinzându-l în extaz după Dumnezeu"²⁰.

Din aceste cuvinte suntem încredințați că desăvârșirea apetenței intelectualiste care caracterizează chiar și pe creștinul acestor vremuri nu poate fi atinsă decât pe calea cunoașterii lăurice cu Dumnezeu și posibilitatea deplinătății "potențialității hristice" pe care am dobândit-o prin botez, drept condiție a sfințirii ființei în și prin Creatorul său. Toate aceste repere care definesc întregul itinerariu pnevmatic al creștinului spre o culturalizare în Duh, într-o filosofie a Treimii, se văd demantelate din perspectivă eclesială de acele repere canonice care condiționează recunoașterea oficială a sfinților.

În acest sens, pentru ca o persoană virtuoasă, a cărei lumină dumnezeiască străbate conștiința sobornicității Bisericii să poată fi trecută în rândul sfinților, se ține cont de următoarele aspecte, care păstrează și astăzi reverberația rânduielilor Bisericii din primele secole.

Astfel, aflăm că moartea martirică, mărturisirea neînfricată a dreptei credințe, viața sfântă, curată, de înaltă trăire morală și religioasă, săvârșirea minunilor – în viață sau după moarte, apărarea drepte credințe și a Bisericii, precum și "curățenia credinței, adică ortodoxia ei"²¹ conduc spre recunoașterea și înscrierea unui mădular al Ecclesiei în rândul sfinților²².

Un detaliu important privitor la demersul canonizării unui sfânt are în vedere faptul că:

"Biserica nu a căutat niciodată să impună cultul unui sfânt, ci ea numai l-a constatat și l-a însușit și l-a legalizat, definindu-l mai precis. Nu există în viața Bisericii Ortodoxe nici un caz în care vreun Sinod să fi încercat a crea, a institui

¹⁸ Sfântul Grigorie Palama, *Tomul aghioritic*, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți, care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, Vol. VII, EIBMO, București, 2013, p. 421.

¹⁹ Pr. cercet. Dr. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 90.

²⁰ *Ibidem*, p. 121.

²¹ Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească*, vol 2, EIBMBOR, București, 1990, p.177

²² Noțiunea de canonizare provine de la grecescul *καὶνός* care se traduce prin cuvântul românesc măsură. Prin urmare, atunci când se pune problema consacării unei persoane ca sfânt se are în vedere măsura duhovnicească a acesteia, respectiv măsura "deplinătății lui Hristos".

și a impune credincioșilor cultul vreunui Sfânt neconsacrat în prealabil prin evlavia poporului”²³.

Analizând condițiile pe care Biserica le-a statuat de-a lungul existenței sale milenare drept condiții fundamentale pentru înscrierea unui mădular al său în rândul celor desăvârșiți, observăm că în fiecare dintre acestea răzbate lumina dumnezeiască necreată, pe care sfântul respectiv a manifestat-o prin întreaga sa gândire, trăire și dăruire în raport cu Dumnezeu și cu semenii săi.

De altfel, procesul canonizării pe care ortodoxia românească l-a început la data de 28 februarie 1950 rămâne deschis până la sfârșitul veacurilor, iar recunoașterea fiilor săi îndumnezeiți va reprezenta tezaurul înveșnicirii ființei poporului român, ridicând la “o strălucire nouă” și deschizând “porți noi de azur pentru toată suflarea care laudă pe Domnul”²⁴.

În acest registru se înscrie și noua intenție a Mitropoliei Banatului de a aduce înaintea conștiinței ortodoxe românești alte două “personalități ale Duhului”, alcătuind trinitatea sfințitoare a acestor meleaguri binecuvântate de Dumnezeu și prin păstoria ierarhului “partoșan” Iosif.

Prin urmare, în rândurile ce urmează vom spicui câteva dintre mesajele tainice pe care triada amintită le aduce înaintea comunității românești prin exemplul lor de viață.

„Semnalmente” ale Luminii

Apreciem că notorietatea Sfântului Ierarh Iosif de la Partoș care întrece tărâmurile Banatului și chiar ale României, cunoscut fiind faptul că acesta a fost inițial înrolat în “ceata rugătorilor aleși” ai Maicii Domnului, trăitori în chiliile Atosului, motivat deopotrivă și de numeroasele titluri dedicate acestuia, ne determină a nu insista foarte mult asupra principalelor detalii care îi compun chipul luminos. Cu toate acestea, se cuvine să evidențiem faptul că literatura de specialitate²⁵ ia în discuție câteva repere istorice care remodelează “semnalmentele temporale” ale primului mitropolit al Timișoarei. Astfel, aflăm că în baza noilor cercetări privitoare la viața Sfântului Iosif, s-a creionat “ipoteza păstoririi pe o perioadă de zece ani la Timișoara a Ierarhului și nu doar de trei ani, așa cum se știa până de curând, ipoteză bazată pe documente sârbești și care a fost acceptată și de erudiți istorici români”²⁶. În acest caz, nu anul 1650 pare a fi momentul istoric al începutului păstoririi la Timișoara, ci

²³ Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *op. cit.*, p. 180.

²⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Liviu Stan, *Biserica și Dreptul. Studii de Drept Canonic ortodox*, vol. VI, Ed. Andreiana/Astra Museum, Sibiu, 2015, p. 246.

²⁵ Arhiepiscopia Timișoara, *Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș. 360 de ani de la înveșnicire. 60 de ani de la canonizare*, Ed. Partoș/Astra Museum, 2016.

²⁶ Ierom. Varlaam Almăjanu, “Viața Sfântului Iosif cel Nou, reper esențial al statornicirii cultului său”, în *Ibidem*, p. 51.

anul 1643, fapt ce atrage după sine eventuala hirotonie de către Patriarhul Constantinopolului – Partenie I, același care a dăruit domnitorului Vasile Lupu moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași, în anul 1641.

Dincolo de aceste aspecte care formulează itinerariul istoric al ierarhului, chipul său plin de blândețe și iubirea lui Hristos fac din acesta "un reper luminos pentru orice suflet iubitor de Dumnezeu și însetat de sfințenie. Ea continuă să ne impresioneze, revelând atât aspecte sau realități inedite, cât mai ales sensuri duhovnicești adânci"²⁷.

În altă ordine de idei, referindu-ne la chipul luminos al părintelui profesor Ilarion V. Felea, profilat printr-o autentică iubire de ortodoxie și catedră, manifestate prin exemplul personal, dar și lăsate posterității în scrisul său academic²⁸, se desprinde în mod cu totul deosebit trăsătura jertfei pe care acesta a așezat-o înaintea lui Hristos și a poporului român, săvârșind propria liturghie la altarul tainic al neamului nostru însângerat.

Ducând în potirul inimii sale crucea detenției, părintele Ilarion avea să își mărturisească dispoziția jertfelnică, afirmând că: „prin apostolatul până la martiriu, adevărații creștini au biruit lumea răului și au mărturisit pe Hristos. Din jertfa martirilor pentru credință s-au născut cele mai frumoase exemple de urmat"²⁹. Totodată, izvoarele memorialisticii românești scot la lumină unul dintre dezideratele pe care profesorul arădean le-a pus în practica vieții sale de slujitor, dar și de următor al lui Hristos până la moarte, conform căruia: „cu iubirea și dragostea și viperele le îmblânzești"³⁰.

Înțelegem de aici faptul că întreaga fervență lăuntrică a sacerdotului Ilarion V. Felea s-a fundamentat pe o perpetuă răstignire de sine și "crustare" a ființei sale cu "rănilile lui Hristos", aureolate continuu de dispoziția cuprinderii în crucea sa a aproapelui pe care l-a iubit "printre lacrimi de sânge", cu iubirea Fiului lui Dumnezeu Răstignit.

Despre personalitatea sa sacerdotală și academică aflăm că acesta transforma catedra de la Academia Teologică într-un autentic amvon³¹, fiind totodată și "un predicator de performanță la Catedrala din Arad"³².

Ca orice martir al lui Hristos, părintele Ilarion Felea este chemat la slujirea cerească de la altarul înveșnicit de suferință al Aiudului, la data de 18 septembrie 1961.

²⁷ *Ibidem*, p. 52.

²⁸ Amintim aici: *Convertirea creștină*, Sibiu, 1935; *Sfintele Taine*, Sibiu, 1947; *Teologie și preoție*, Arad, 1939; *Duhul Adevărului*, Arad, 1942.

²⁹ *Sfintii inchișorilor*, Mănăstirea Paltin Petru-Vodă, 2019, p. 150.

³⁰ *Ibidem*, p. 151.

³¹ Fabian Seiche, *Martiri și mărturisitori români din secolul XX – închișorile comuniste din România*, Ed. Agaton, Făgăraș, 2014, p. 227.

³² *Ibidem*.

Înmormântat “fără cruce, fără a i se cunoaște locul, părintele s-a încununat prin moartea sa cu aureola de martir”³³.

Aceste “semnalmente ale Luminii” care răzbat și astăzi din chipul tainic al părintelui Ilarion V. Felea ne oferă tuturor imboldul chemării la săvârșirea propriei liturghii, în care, purtând pecetea tainică a morții și învierii cu Hristos în Taina Sfântului Botez, să fim gata de mărturisire, de jertfă și chiar de moarte de este nevoie atunci când “limita veșniciei” noastre pare a deveni monedă de schimb pentru lucifericul zilelor noastre.

Totodată, analizând întregul tezaur scriitoricesc al acestei personalități a Bisericii, se cuvine să reaşezăm în centrul nostru existențial Sfânta Scriptură și să încercăm a cuprinde cât mai mult din taina revelării lui Hristos în ființa noastră, acolo unde “șoapta de Duh” rămâne nevăzutul suspin³⁴ prin care Acesta se roagă în noi “în tăcerea Cerului”.

Pe de altă parte, chipul duhovnicesc al părintelui Calistrat Bobu vine să întregească prezentul demers sub chipul luminos al harului dumnezeiesc. Originar din zona Moldovei – Burdujeni, județul Suceava, părintele Calistrat intră în rândul monahilor lui Hristos la una dintre cele mai renumite vetre ortodoxe din România – Mănăstirea Sihăstria. Este călugărit în anul 1925, iar 6 mai târziu este chemat la slujirea preoțească. Cu deplină supunere și smerenie, în anul 1945 primește ascultarea de a veni în Banat unde pune bazele uneia dintre cele mai reprezentative obști mănăstirești din zona de vest a țării, respectiv mănăstirea Timișeni. În același timp, prin zelul său misionar și prin iubire deplină pentru Preasfânta Treime Dumnezeu, contribuie la sporirea și înnoirea vieții duhovnicești de la mănăstirile Partoș³⁵, Săraca³⁶ și Vasiova³⁷. Pentru o perioadă de 33 de ani, părintele Calistrat a fost:

“o făclie mereu aprinsă pentru călugării și credincioșii din Banat. Un adevărat, păstor, duhovnic și părinte pentru toți. Cel mai mult iubea biserica și rugăciunea. Ziua și noaptea zăbovea în fața Sfântului Altar (...). Pentru smerenia și blândețea inimii lui, a primit de la Dumnezeu darul vindecării și al izgonirii duhurilor necurate dintre oameni”³⁸.

Este chemat de Dumnezeu la liturghia cerească în anul 1975, cântând dimpună cu îngerii cântările Învierii lui Hristos.

³³ *Ibidem*, p. 227.

³⁴ Rm 8, 26: “Duhul se roagă în noi cu supine negrăite”.

³⁵ Cea mai veche atestare documentară a acestui spațiu de rugăciune provine din anul 1571, la 19 ani distanță de la momentul ocupării Banatului de către turci.

³⁶ Unii istorici afirmă despre originea acestui lăcaș mănăstiresc cum că ar proveni din secolele XIII-XIV, iar alții consideră că a fost zidit în secolele XVI-XVII.

³⁷ Conform datelor istorice, viața acestei vetre mănăstirești începe în anul 1897.

³⁸ Protos. Ioanichie Bălan, *Pateric Românesc*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1990, p. 647.

Chipul său ne pune la îndemână chemarea la rugăciune, post, slujire și dăruire neconținută către Dumnezeu și către aproapele, reprezentând pentru noi cei de astăzi, un izvor de inspirație și trăire hristică.

Prin aceste două exemple de la Arad și Vasiova deprindem chemarea la jertfă de sine, la dialog perpetuu cu Dumnezeu prin rugăciune, iubire și post, învățând totodată că numai aceste arme pot înlătura din ființa noastră puterea și prezența nevăzută a celui rău. Acestea sunt îndemnurile tainice care ne parvin pe "calea Duhului" de la cele două personalități evocate, urmând ca mai departe să extragem câteva dintre "șoaptele inimii" pe care Sfântul Iosif de la Partoș ni le adresează din chilia sa aflată astăzi în catedrala mitropolitană din Timișoara.

"Sfaturi mineale" ale Sfântului Iosif de la Partoș

Slujba Sfântului Ierarh Iosif cuprinsă în cartea de cult³⁹ ne oferă câteva repere legate de sporirea Duhului prezentă în lucrarea sfințitoare a slujitorului lui Hristos. Astfel, într-o cântare cuprinsă în slujba Vecerniei Mari, aflăm că mitropolitul Banatului a fost arătat de Dumnezeu drept "floare cu bună mireasmă", îndreptând turma lui Hristos "la pășunea dreptei credințe"⁴⁰.

Această trăsătură liturgică rămâne în fapt calea prin care Sfântului Banatului îndreaptă către clerici și credincioși îndemnul slujirii Creatorului întru dobândirea "miresmei de Duh" capabile a face din viața noastră o autentică slujire spre orientarea aproapelui și a obștii eclesiale către Împărăția lui Dumnezeu.

În același timp, tot din cadrul rânduiei de seară doxologim în taina Cuvântului, recunoscând între virtuțile alesului ierarh: "blândețea, nerăutatea, nevicleşugul, iubirea de oameni și de înțelepciune", încredințați fiind de faptul că acesta "cu râvnă s-a suit la înălțimea științei, privind cu taină la adâncul înțelepciunii și îmbogățind Biserica cu ale lui învățături"⁴¹.

Din acest fragment răzbat nu doar razele de lumină dumnezeiască "încorporate" iconic sub chipul virtuților enumerate, ci mai ales se desprinde convingerea că toate aceste "reflecții hristice" se fundamentează pe o reală cunoaștere a tainei, dar mai ales a învățăturii de credință ortodoxă.

Cu alte cuvinte suntem sfătuiți cu toții, ca dorindu-ne sfințenia, să nu ezităm a o culege și din izvoarele pe care Ortodoxia astăzi le pune la dispoziția omului contemporan. Știința cea plină de înțelepciune dumnezeiască se dobândește în primul rând prin citirea zilnică a Sfintei Scripturi, gest prin care "pleacă de la tine mahnirea și se înfiripează înlăuntrul tău desfătarea, dispăre răutatea,

³⁹ *Mineiul pe Septembrie*

⁴⁰ Idem, <https://mitropolia-banatului.ro/slujba-sfantului-ierarh-iosif-cel-nou-de-la-partos/>, accesat la 11.11.2021.

⁴¹ Idem.

prinde rădăcini virtutea și nu ajungi să pătimești în vâltoarea lucrurilor învârtosite”⁴².

De asemenea, lecturile operelor Sfinților Părinți sunt cele care pot contribui decisiv la șlefuirea icoanei ființei umane, dăruindu-i atât hrană pentru rațiune și suflet, cât și pentru o viață autentic morală așezată cu fața către “Răsăritul Cel de Sus”. Numai prin apelul la “știința Cerului”, omul poate descoperi rațiunile divine ascunse în inteligența lumii materiale, căpătând în acest fel chipul nealterat al purtătorului de Dumnezeu prin minte, voință și sentiment. Orice părăsire a cadrului științei din întâlnirea cu Învățătorul Veșnic va face din om o biată creatură rațională, ale cărei daruri se văd irosite pe drumul sinuos al morții sufletești și chiar și trupești.

Totodată, în Canoanele Utreniei întâlnim următorul text: ”Scăpare s-a făcut pentru poporul tău venirea ta în Țara Banatului la timp de grea încercare, că purtându-ți cârja păstorească cu vrednicie, Domnul te-a mărit ca să fii ocrotitor pentru cei ce aleargă la tine și te cheamă cu dragoste”⁴³. Această compoziție liturgică devine imboldul chemării Sfântului Ierarh Iosif de către poporul cel dreptcredincios aflat pe marea involburată a istoriei atât de însângerată astăzi prin suferință, lacrimi, dar și necredință. Păstrăm credința vie în ajutorul neostenit al mitropolitului bănățean, pe care fiecare dintre noi românii, dar mai ales aceia care cuprindem veșnicia pe tărâmul eparhiei vrednicului păstor suntem datori a-l apela cu nădejdea hristică a salvării și învierii acestui neam aflat și astăzi la vreme de încercare sufletească, dar și fizică.

Un alt cânt iconic putător de haina nevăzută a luminii taborice ni-l descrie pe sfântul Timșoarei prin următoarele cuvinte: “Sărăcia cea de bunăvoie ai ales și bogăția cea nesticăcioasă ai lăsat, înțeleptule Iosif; și crucea pe umeri ridicând, pe cărarea cea strâmtă cu anevoie ai umblat; și călcând prin înfrânare dulcele trupești, ai ajuns la desfătarea cea dumnezeiască a raiului”⁴⁴.

Acest vers liturgic cuprinde una dintre cele mai importante datorii pe care creștinul le are în raport cu Dumnezeu, respectiv purtarea Crucii, singura cale mântuitoare din care poate fi cuprinsă sfințenia ca stare de jertfă în și prin Hristos. Într-un moment atât de delicat în care oferta lumii devine tot mai atrăgătoare în detrimentul Crucii, în clipa în care șantajul materiei și al pământului devin monedă de schimb pentru sufletul îmbrăcat în haina tainică a Botezului și pecetluit în Duh prin untdelemn sfințit, se impune să luăm aminte a urma lui Hristos, cerând asemenea Sfântului Iosif, ajutor pentru a nu ne vinde odorul propriei învieri. Pentru aceasta se cuvine a călca și noi prin înfrânare, dulcele trupești și a gusta cu “frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste”⁴⁵,

⁴² Pr. cercet. Dr. Liviu Petcu, *op. cit.*, p. 246.

⁴³ *Mineiul pe Septembrie*, <https://mitropolia-banatului.ro/slujba-sfantului-ierarh-iosif-cel-nou-de-la-partos/>, accesat la 11.11.2021.

⁴⁴ Idem.

⁴⁵ *Liturgier*, EIBMO, București, 2012, p. 194.

medicamentul veșnic al lui Hristos, prin care nimeni nu va mai cunoaște moartea în veci, respectiv Sfânta Euharistie.

Având în vedere toate cele expuse mai sus, se desprind câteva concluzii. În primul rând, poporul român are nevoie de confirmarea calității sale creștine, care nu poate atinge sublimul decât prin recunoașterea tainică a chipului lui Hristos în ființa fiilor lui, iar în acest sens, inițiativa Mitropoliei Banatului, alături de toate celelalte eparhii ale țării noastre se înscrie pe firmamanetul istoriei din care va fi privegheată spre înviere obștea creștină. În al doilea rând, se vede faptul că Sfântul Iosif manifestă nevăzut tainica iubire pentru ca adevărații asceți și rugători, dar și mucenici ai Domnului precum părintele Calistrat Bobu și profesorul sacerdot Ilarion V. Felea să se adauge slăvirii în Ceruri a Sfintei Treimi și mijlocirii pe pământ pentru creștinii țării românești. Totodată, exemplul acestor oameni ai Cerului trebuie să reprezinte pentru omul contemporan adevăratul reper mântuitor în marasmul desacralizat și potrivit Dumnezeuului Treimic pe care îl parcurgem astăzi. Numai sfinții sunt aceia al căror cuvânt se vede reflectat în faptă și care peste ani și ani păstrează autenticitatea profetică dăruită lor de Creator, "în șoapta Duhului" și în isihia inimii, busolă nealterată pentru duhul înșelător al lumii prezente, dornic a dezlipi crucea din conștiințele pecetluite cu Veșnicia Triipostasului Dumnezeiesc. Se cuvine prin credință și iubire de Dumnezeu să ascultăm de îndemnurile veșnic actuale ale sfinților, nelăsând în plan secund învățătura acestora, în beneficiul falșilor învățători ai vremurilor.